

охоплює наші знання у вимірі цілої земної кулі, що формує почуття відповідальності за стан природи у глобальному вимірі.

Для усвідомлення значення інформації в сучасних умовах доцільно оцінити, як розглядають різні науки саме поняття "інформації". Зокрема:

- у технічних науках інформація подається, як "сукупність певних відомостей, даних, які передаються людьми усно (у формі мовлення), письмово (у вигляді тексту, таблиці, малюнків, креслень, умовних позначок) або іншим чином (наприклад, за допомогою звукових або світлових сигналів, електричних і нервових імпульсів, перепадів тиску або температури);
- у природничому розумінні інформація сприймається "як енергетичний слабкий вплив, який надходить в організм, як задоковане повідомлення про можливості неодноразових сильних впливів на нього з боку інших організмів або чинників середовища та викликає його відповідну реакцію";
- в економіці інформація розуміється як вхідні дані, які переробляються для планування вихідних параметрів;
- у філософії та соціології інформація визначається: як форма управління у системах, здатних самостійно розвиватися; як відображення, яке може передаватися, об'єднуватися, розповсюджуватися; як спосіб функціонування суспільства.

Як бачимо, погляди на інформацію та її значення відрізняються залежно від суб'єктивної мотивації та об'єктивних цілей відповідних досліджень. Причому ця відмінність може коливатися від незначних суджень до абсолютно протилежних наслідків використання однієї і тієї ж інформації. Екологічні катастрофи останніх десятиріч, і зокрема в Україні, доводять необхідність розвитку економіки природокористування на таких принципах, які дозволять оптимізувати використання та трактування екологічної інформації різними споживачами. Мова йде про тих, хто працює на кінцевий економічний результат, що відображається у створенні валового продукту, та про тих, які працюють над збереженням та відновленням природних ресурсів і їх систем

Література

1. Назарук М.М. Основи екології та соціоекології. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2000. – 255 с.
2. Снякевич І.М. Економіка природокористування. – Київ, 1996. – 156 с.

УДК 338.2 (477)

Аспір. І.П. Онуфрик¹ – УкрДЛТУ

ПІДХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ІДЕЙ В ЕКОНОМІЦІ

Сьогодні знання є головним фактором економічного розвитку. Показано, яким чином ідеї, гіпотези перетворюються у створення нової конкурентоспроможної продукції. Основними складовими інноваційного типу розвитку є: нові знання і технології, фінанси, менеджмент. Також показано роль підприємництва у реалізації нових ідей.

І.П. Онуфрик – USUFWT

Approaches for realization of innovation ideas in economy

Today the main factor of economic development is knowledge. This article reveals that how the ideas, hypotheses to transform into creation of new competitiveness production. There

¹ наук. керівник проф. Ю.Ю. Туніця, д.е.н. – УкрДЛТУ

are approaches of innovation development type new knowledge and technologies, finances, management. It is shown a entrepreneurship role in realization of new ideas.

Проблема практичного використання інтелектуального потенціалу суспільства відіграє провідну роль у забезпеченні економічного благополуччя. Для розв'язання даного питання спробуємо якісно оцінити результати наукових розробок.

Існують універсальні і дуже прості критерії оцінки якості інтелектуальних ресурсів. А саме, якість фундаментальних досліджень визначається міжнародним науковим співтовариством, а якість прикладних розробок – їх споживачами, ринком. Ідеї, гіпотези, принципи, концепції, теорії, не визнані науковим співтовариством, забуваються та зникають з наукової сфери. Нові методи, винаходи, конструкції, технології, що не мають перспективи впровадження і комерційного застосування, відносяться скоріше до сфери наукової фантастики. І якщо просіяти через сито таких критеріїв результати досліджень та розробок, то їх залишиться дуже мало.

Якраз у цьому зосереджений реальний потенціал, шанс на оновлення і розвиток, отже, він повинен стати сферою пріоритетного інвестування. Іншими словами, потрібно розвивати лише ті фундаментальні дослідження, які відображаються на світовій карті знань, і ми змушені інвестувати лише ті прикладні розробки, які ведуть до впровадження нових товарів і послуг, до створення нових ринків, сприяють тим самим конкурентноздатності та економічному росту. Все, що не відповідає цим критеріям, повинно відійти, звільняючи ресурси для нового, високоякісного, конкурентноздатного. Для досягнення цього необхідно індивідуальні здібності громадян об'єднати у колективний розум, в інструменти вироблення колективних рішень та колективні дії, які сприяють економічному росту і політичній стабільності.

Зараз спробуємо виділити основні підходи щодо інноваційного розвитку, які б дали змогу глибше проаналізувати окреслену проблему [1].

Нові знання, нові технології. Кінець ХХ ст. відзначився істотним зменшенням кількості природних ресурсів. Водночас людство зуміло винайти принципово нові ресурси великого значення людські, інформаційні і технологічні ресурси. Всі вони безпосередньо пов'язані з розвитком науки і виробництва, розповсюдженням та використанням знань і технологій.

Нове знання і передова технологія перестають бути монополією розвинутих країн. Вони швидко розповсюджуються. Їх копіювання, покращення і використання стає не менш важливим, ніж винахід. Відбувається стрімка заміна праці знаннями і розвиток людини стає найважливішою умовою прогресу. Саме тому основною сферою накопичення все більше і більше стає *людський капітал*, який займатиме одне з провідних місць у світовій конкурентній боротьбі.

Не останнє місце у даному процесі виділяється інформації. Інформаційне суспільство відкриває безліч різноманітних можливостей для нових типів діяльності, як для окремих осіб, так і для фірм у сфері торгівлі, транспорту, освіти, охорони, здоров'я, культури і т. д.

В зв'язку з цим особливу увагу варто звертати на творчий потенціал людини, на створення конкурентоспроможної високоефективної ресурсозберігаючої економіки інноваційного типу на основі переважаючого розвитку та розповсюдження нових знань.

Фінанси. Технологічний прогрес, формування економіки, що базується на знаннях і технологіях, неможливо здійснювати без інвестицій у дослідження і розробки. Варто звернути увагу на те, що вибір джерела фінансування є доволі складною проблемою. Це пов'язано з тривалим терміном окупності, значним ризиком та великими витратами на етапі освоєння. Але просте збільшення обсягів фінансування не завжди дозволяє досягти бажаного успіху, а більші витрати на дослідження та розробки не завжди означають краще. Більше результатів досліджень та розробок не веде до автоматичного збільшення успішних інновацій. Таким чином, проблема полягає не тільки у відсутності фінансових засобів, а також і в умінні заставити ці засоби працювати. Потрібні механізми, які здатні залучати інвестиції у дослідження та розробки і одночасно забезпечити їх високу соціально-економічну ефективність. Зі сторони держави підтримка може бути у вигляді податкових пільг, державних гарантій, страхування інвестицій, створення венчурно-інвестиційних фондів, тощо.

У зв'язку з цим варто *цілеспрямовано формувати інвестиційну привабливість держави*, подолати діючий затратний механізм і заставити ефективно працювати наявні фінансові ресурси, одночасно стимулюючи спрямування інвестицій до інновацій.

Менеджмент. Будь-які ідеї можуть залишитися лише ідеями навіть при наявності фінансових ресурсів і досконалих механізмів інвестування. Для швидкого перетворення знань у високоякісні дешеві товари потрібна енергія менеджменту, яка спрямовує думки і ресурси туди, де вони дають найкращий результат. У даному випадку термін менеджмент набуває зовсім іншого змісту, що вимагає відійти від традиційного його тлумачення.

Суть нової управлінської філософії полягає у тому, що головні передумови успіху відшукуються не всередині системи, а поза нею, в її здатності пристосовуватися до змін зовнішнього середовища, в умінні вчасно розпізнати загрози для свого існування, не упустити підприємницькі можливості, які виникли у середовищі. Тим самим, зміни і оновлення лежать в основі менеджменту. Якщо змінюються зовнішні умови, то змінюються цілі і стратегія менеджменту, відповідно змінюються і конкретні методи управління. Саме тому, найбільш досконалі системи управління характеризуються: простотою, гнучкістю, адаптивністю, орієнтацією на споживача, висококваліфікованим персоналом. Але головне – це здатність конкурувати на ринках. Конкуренстоспроможність ж у сучасній ринковій економіці забезпечується інноваційним підприємництвом. Отже, управління сферою знань і технологій повинно бути організовано так, щоб воно породжувало якомога більше можливостей для успішних інновацій, було основою зародження і стимулювання інноваційного підприємництва – рушія сучасної економіки [1].

Підприємництво як процес включає чотири стадії:

- пошук нової ідеї і її оцінка;
- складання бізнес-плану;
- пошук необхідних ресурсів;
- управління створеним підприємством.

Особливо важливе значення для інноваційного підприємництва набуває саме перша стадія – пошук нової ідеї [2].

Для глибшого вивчення інноваційних ідей заслуговує уваги класифікація Пітера Дракера, в якого виділено сім джерел інноваційних ідей [3]. А саме:

- несподівана подія, якою може бути несподіваний успіх, несподівана невдача;
- не конкурентоспроможність – невідповідність між реальністю такою, якою вона є насправді, і її відображенням у поглядах і оцінках людей;
- зміни потреб виробничого процесу;
- зміни у структурі галузі чи ринку;
- демографічні зміни;
- зміни у сприйнятті і у ціннісних установках;
- нові знання.

На думку П. Дракера, систематичний інноваційний процес полягає у цілеспрямованому і організованому пошуку змін і у систематичному аналізі цих змін як джерела соціальних та економічних перетворень.

Тепер з'ясуємо, що ж представляє собою інноваційний підприємець. Це специфічний тип бізнесмена, який виступає об'єднуючою ланкою між новаторами – авторами оригінального науково-прикладного продукту – і суспільством, зокрема, сферами виробництва та споживання. Крім загальноприйнятих (таланту, кругозору, уяви, здатності до ділового ризику), такий підприємець повинен володіти своєрідною формою передбачення життєздатності конкретного науково-прикладного продукту, який лише передбачається освоїти, як правило – у вигляді образу, ідеї або у кращому випадку концептуальної моделі. Мається на увазі передбачення в умовах підвищеної невизначеності.

Розглянемо процес прийняття інноваційного рішення. Його основою є інноваційний задум. Він формується талантом, причому не стільки під впливом попиту і економічної кон'юнктури¹, скільки під впливом специфічних компонентів інтуїтивного прогнозування, потенціального портфелю перспективних розробок, які потрапляють у поле зору підприємця, і способів просування нововведення на ринок [4].

Підприємець систематизує науково-прикладні розробки, взаємодіючи з новаторами і формуючи інноваційний портфель, оцінює можливі шляхи реалізації та життєздатності кожної перспективної розробки за допомогою відповідних критеріїв. В результаті і виникає образ того самого проекту, при якому ідея потенційного нововведення через декілька років перетвориться у привабливий для споживачів продукт.

Щоб очікуваний прибуток перетворився у реальний бізнесмен повинен враховувати і ту обставину, що лише менша частина капіталовкладень йде на трансформацію ідеї у концепцію і створення дослідних взірців. А більшу їх частину необхідно витратити, щоб вивести розробку на ринок для комерційного використання, тому повинна бути змодельована активна стратегія маркетингу для просування майбутнього продукту на ринок.

Інноваційний задум і стратегія маркетингу служать ключовими аргументами на користь конкретного проекту. Звісно, безпосередньо перед прийняттям рішення про початок фінансування підприємці не віддають повну перевагу інтуїції, а здійснюють (для зменшення ризиків) більш детальну перевірку його життєздатності, але вже із залученням незалежних спеціалістів-аналітиків. Отже, на сьогоднішній день потрібно чітко усвідомлювати те, що конкурентоспроможність держави – це її здатність генерувати і швидко засвоювати інновації. Необхідним

¹ Поки новація, наприклад технічна, з концепції перетворюється у комерційний продукт, вона пройде шлях від 3 до 10 років залежно від рівня її науково-прикладної складності. Практика свідчить, що зміна кон'юнктури і попиту за той час важко передбачувана.

чинником при цьому виступає налагодження дієвого механізму від зародження ідеї до її втілення, який вимагає прояву ініціативності на стику науково-пошукової діяльності та підприємництва.

Для успішної побудови ланцюга "ідея – розробка – виробництво – ринок" у процесі інноваційної діяльності важливо:

- забезпечити сприйнятливість суб'єктів до інновацій та інвестицій;
- "вивести" потенційних інвесторів на дійсно конкурентоспроможний інноваційний проект.

Інноваційний процес повинен стати об'єктом планування та управління. Кожна інновація повинна у кінцевому результаті досягнути певного технічного, економічного чи соціального ефекту. При цьому важливо інтегрувати всі складові інноваційного механізму в єдину систему, здатну не лише поглинати ресурси, але і видавати кінцевий конкурентоспроможний продукт.

Література

1. А.Г. Кусраев. Интеллект народа и образ жизни/ Internet www.linkexchange.ru/cgi-bin/- 1999.
2. Понятия и принципы инновационной деятельности// Вопросы развития Крыма. Приложение/ Выпуск 12. Материалы научно-практической конференции "Инновационный путь развития государств с переходной экономикой". – Симферополь. – 1999.
3. Дракер П. Управление, нацеленное на результат/ Пер. с англ. – М.: Технологическая школа бизнеса. – 1993. – 192 с.
4. Формирование списка задач, решаемых менеджером инновационного предприятия/ Ивановский региональный центр информатизации высшей школы/ Internet <http://mibif.indi.ru/proftest/innmcng/2/part4.htm>. – 2000.

УДК 684.0108.091

Аспір. А.В. Шлапак – УкрДЛТУ

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗЕЛЕНОГО БУДІВНИЦТВА В ЛІСАХ І РЕКРЕАЦІЙНИХ ЗОНАХ

Подана екологічна та економічна характеристика факторам, які формують стійкі екосистеми, та факторам, які їх руйнують. Висвітлено формування нового напрямку в озелененні та намічені основні задачі і перспектива розвитку.

Post-graduate A.V. Shlapak – USUFWT

Ecological-cost efficiency laying out of parks in the forest and recreational zone

In the article there is the ecological and economic characteristic factors which organize stable ecological systems and factors which destroy theirs. Formation of the new direction in garden planting new goals and development perspectives are proposed.

Ліс – національне багатство країни. Саме йому приділяють велику увагу при створенні навколо міст і великих промислових центрів зелених масивів, рекреаційних зон. Ліси зелених зон покращують санітарно-гігієнічні умови міст, є місцями відпочинку населення. У містах створюють парки, ботанічні сади, рекреаційні зони, сквери, озеленяють вулиці та житло.

Рівень зеленого будівництва у населених пунктах залежить від кількості деревних, кущових та ґрунтопокривних рослин. Вони створюють елемент географічного ландшафту, впливають одне на одне, на зайнятий ними простір, на навколишню територію і прилеглі шари атмосфери. Так, коли навколо міста чи селища

немає лісів, вітри, не зустрічаючи на своєму шляху ніяких перешкод, несуть у населені пункти хмари пилу, міріади мікробів і бактерій. Якщо вітер на шляху до населеного пункту проходить через ліс, повітря зволожується і очищається від пилу та мікробів. Саме зелену рослинність, як фактор очищення повітря, не замінять ніякі фільтри і пило-газоуловлювачі.

З екологічних показників, які у найближчому майбутньому домінуватимуть під час визначення якісного стану навколишнього середовища в Україні, найважливішим є і буде лісистість, а також біологічна різноманітність рослин.

Серед антропогенних чинників, що погіршують стан навколишнього середовища загалом, і лісових екосистем зокрема, є рубання лісу, рекреаційні навантаження на ліс, вплив сільськогосподарського виробництва, організаційно-територіально-ландшафтні зміни, внесення мінеральних добрив і застосування пестицидів, монокультурні посіви й посадки у сільському і лісовому господарствах, забруднення атмосфери різними шкідливими домішками та радіаційне забруднення.

Значення лісу як товару та масивів, які прилягають до великих міст і промислових центрів і виконують роль фільтрів для очищення атмосфери від шкідливих промислових викидів, для України – неоціненне. Адже тільки за останні 1000 років [1] лісистість України зменшилась з 45–50 до 15,6 %.

Не можна зменшувати роль лісу та рекреаційних насаджень міст і сіл в економіці різних галузей та оздоровленні населення. Це, насамперед, сировинна база для заготівлі деревини, якої сучасне суспільство потребує не менше, ніж раніше, до поширення металів і пластмас.

Фінансування комплексу заходів зеленого будівництва повинно здійснюватися за кошти державного бюджету, обласних та місцевих бюджетів, фондів охорони навколишнього природного середовища у складі бюджетів цих рівнів, а також із залученням інших джерел.

Основним джерелом утворення цих коштів є збори за спеціальне використання природних ресурсів та за забруднення довкілля. Так, наприклад, по Україні тільки у 1997 р. екологічні платежі, фактично сплачені підприємствами, організаціями, установами за забруднення довкілля, становили у сумі 58,1 млн. грн., що становить лише 31,5 % виплати пред'явлень екологічних платежів у звітному періоді [2]. Отже, існують потенціальні можливості щодо забезпечення щорічних надходжень коштів екологічних фондів. При цьому їх обсяг значно перевищуватиме фактичні витрати екологічного розділу державного бюджету.

Підвищення лісистості території України і, особливо, південних областей, може здійснюватися Програмою формування національної екомережі України на 2000–2015 рр. Де формування елементів національної екологічної мережі місцевого значення здійснюється за рахунок коштів відповідних розділів місцевих бюджетів та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища. Державною Програмою передбачено обсяги фінансування на її реалізацію на досягнутому рівні, що відповідає економічним можливостям держави щодо формування національної екологічної мережі.

На підставі вивчення стану озеленення міст і сіл, аналізу застосовуваних господарських заходів, впливу техногенного забруднення можна зробити такі висновки.

1. Лісові масиви та рослинність населених пунктів послаблюють наслідки пилових бур, регулюють водний режим річок, захищаючи їх від обміління, спри-